

Излази месечно једанпут.

у Ср. Карловцима I. јануара године 1906.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

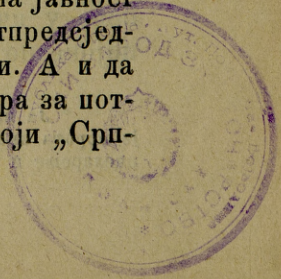
УРЕДНИК

Јован Живановић

Бр. 1.	Чланови оснивачи „Српске пчеларске задруге у Руми“ плаћају једанпут за увек 50 круна, а редовни чланови I. реда 6 круна годишње; добивају једни и други лист бесплатно, а чланарину нека шаљу: „Управи српске пчеларске задруге у Руми“. Који нису чланови задруге а желе имати лист плаћају 6 Круна претплате.	Година X.
--------	---	--------------

Славном уредништву „Привредника.“

Ви сте г. уреднице! окомили око на „Српсту пчеларску Задругу“, па се титрате помало њоме. Прво се подсмивевасте њој, што имамо за потпредседника Нијемца, а сад опет у броју 22. „Привредника“ од прошле године велите: „А сад хоће да буде и председник „Српске пчеларске Задруге“ Немац“. То је пошљедње лаж и ви вјерујете којекаквом дошаптавању. Ја држим да ви не чините добро што оваке лажне ствари на јавност износите. Што смо ми изабрали Нијемца за потпредседника, на то су нас приморале прилике у Руми. А и да нијесу прилике таке, ми бисмо изабрали Ристера за потпредседника, јер је он изврстан пчелар, који стоји „Срп-

ској пчеларској Задрузи“ на услузи савјетом и свачим што се тиче пчеларства. Ми њега знамо као поштена човјека, који није противник Србима, јер да је противник, не би се ни уписао за члана у „Српску пчеларску Задругу“. У осталом по нашем штатуту „члан „Српске пчеларске Задруге“ може бити сваки грађанин краљевина Хрватске, Славоније и Угарске“ (§. 5.). Па тако је и код других задруга у Австроугарској. Оне примају свакога ма које народности био у своју заједницу. Ја сам члан пчеларске задруге у Бечу. Она ме је драговољно примила за члана. Ја сам члан мађарске пчеларске Задруге у Будим-Пешти најмање 25. година и она ме је као Србина драговољно примила и шта више, кад се приправљало за изложбу миленијску у Будим-пешти, наименовао ме је министар пољске привреде на приједлог одбора мађарске пчеларске Задруге за члана одбора пчеларскога, који ће припреме чинити и бринути се за одјељење пчеларско на миленијској изложби*. Шкоди ли ово мађарској и немачкој задрузи? Ја мислим да им још помаже, а не да им шкоди. Пчеларство је интернационално и ми један од другогача учимо и треба Нијемцима да смо захвални, јер смо од њих научили како се рационално пчелари. У осталом наша „Српска пчеларска Задруга“ не стоји на материјалној основи, није никакво спекулантско друштво, није у правом смислу ни економско него је више школа, која учи своје чланове рационалном пчеларењу. Њој је сврха да шири рационално пчеларење међу народ приређивањем изложбе пчеларске, држећи предавања из теорије и праксе пчеларства на својим скупштинама, издајући пчеларски лист, који ће обавјештавати своје чланове и бити им на услузи савјетом и свачим, коме шта устреба, што се тиче пчеларства, шаљући својега путника учитеља, који ће у појединим мјестима својим предавањима обавјештавати чланове у пчеларству и практички показивати како се рационално пчелари. Сврха је дакле „Српске пчеларске

* Ја на тој хиљадагодишњој изложби нијесам ништа изложио, па ме је порота ипак одликовала хиљадагодишњом великом медаљом за изврсно пчеларење и напредак — као што стоји у дипломи.

Задруге“ да учи своје чланове рационалном пчеларењу. „Српска пчеларска Задруга“ није дакле никакво спекулативно друштво, гдје би се Срби чланови могли бојати, да Нијемци не јурну једнога дана као чланови у задругу и не претворе је у њемачку пчеларску задругу. Докле је год „Српској пчел. Задрузи“ сврха да поучава своје чланове рационалном пчеларењу, докле се не ћемо тога бојати. „Српска пчел. Задруга“ не стоји на онакој основи, на каквој стоје „Српске земљорадничке Задруге“. „Српској је пчел. Задрузи“ сврха само поука, а поуке примамо од свакога на српском језику, јер 15. §. нашега статута гласи: „Пословни језик јесте српски са ћирилицом“. Ми се не бојимо Нијемаца што је потпредседник у „Српској пчел. Задрузи“ (јер је за њу стекао заслуге), али се бојимо г. уреднице! нашега неумјеснога пискарања у „Привреднику“, које добивате од ваших шапчача, који нијесу пријатељи „Српској пчел. Задрузи“, јер да су јој пријатељи, не би једнако ровили против ње. Вашим неумјесним пискарањем стајете на пут онијем, који би можда хтјели ступити у чланство задруге, а чланове опет тијем буните да иступе из чланства. Не кажем да вам је то намјера. Боже сачувај! Али није добро што ударате прогив задруге не знајући *прилике какве* су у Руми. Ваши су нападаји неумјесни и штетни за задругу.

Наша је погрјешка што много вичемо, а мало радимо, ми хоћемо свашта да објесимо о нос јавности и то нам је више пута шкодило. Боље би било да више радимо у тишини без хуке, буке. Радимо дакле без вике, јер је жатва *оубо* многа, *дѣлатели* же малш. *Молитесь оубо* Господинѣ жатвы, такш да изведетѣ *дѣлатели* на жатвѣ свою (Мат. 8, 37, 38.). Напошљетку г. уреднице! треба свирати и за појас задјести.

Јован Живановић,
уредник „Српскога Пчелара“.

Како се тражи, хвата и додаје матица?

Пчелар је више пута приморан да тражи, хвата и додаје матице.

Без матице је за кратко време пропала кошница, за то треба пчелар да најтачније белешке води о матицама, ако није рад, да му час ова час она кошница малакше па и пропадне. Матица може да буде чистац, да постане трутовњача, да буде луда и т. о. осим тога код спречавања ројидбе, приликом безматичења, спајања вештачког ројења приморан је пчелар да тражи, хвата и додаје матицу.

Први је посао пчеларев, да нађе и ухвати матицу у кошници, јер док то не уради, не сме додати другу матицу или зрео матичњак, па ни сат са јајима, јер би пчеле додану матицу убиле, матичњак разориле, а на јајима не би хтеле извести матичњаке.

Тражење матице није за почетника баш тако лак посао. Када је друштво слабо, још које како; али када је друштво јако, има и добар пчелар посла док нађе матицу. Да у јакој кошници лакше нађемо матицу, треба у вече додати на крају плодишта празан пчелињи или још боље трутовски сат, па ћемо сутра дан обично матицу на њему наћи. Матица се редовно налази на саћу где је легло дакле у плодишту, у медишту редовно не, осим ако у плодишту нема места за лежење, тада хоће матица да се нађе и у медишту тражећи празна саћа. Зато не треба пропуштати време тражећи је у медишту, него треба одмах почети са прегледавањем првога сата у плодишту, дакле са првим сатом где нађемо легло. Где нађемо залежних јаја треба добро гледати, јер ту ћемо обично наћи и матицу. Што су јаја свежија, тиме смо сигурнији да ће ту бити матица. Свежа се јаја познају по томе што стоје усправно на дну ћелица, а што су јаја већма нагнута то су старија. Напоменути морам, да дим и ако је иначе добро дошао пчелару приликом тражења матице, треба се њиме што мање служити, јер јаким димом узбуну се цела кошница па и матицу отера тамо, где се и невадамо.

Јаја најбоље показују траг матичин, а ако у кошници нема јаја, треба тражити матицу на оквирима где је највише пчела.

Када смо матицу опазили треба је добро држати на оку и без оклевања ухватити за нагрудник са прва два прста десне руке, и ако нам треба та матица, затворити је у спремљени кавешчић. За трбух се матица не сме хватати, јер би је могли озледити и учинити неплодном. Разуме се, да не морамо бити тако пажљиви, када хватамо рђаву матицу, која је већ на смрт осуђена. Ко се боји да ће матицу прстима угњечити, може је хватати кавешчићем удешеним за тај посао.

Пре него што ћу говорити о додавању матица, морам напоменути да свака матица и свако друштво, свако легло и свака кошница има свој мирис, и то је управо узрок, ради кога није тако лако додати нову матицу у кошницу.

Да нам што боље испадне за руком, морамо гледати да матици, коју дајемо, колико толико дамо онај мирис, на који су пчеле већ научене, зато ћемо прво затворити у кавешчић стару рђаву матицу, па ћемо кроз дан два њу бацити, а на њено место затворити младу добру матицу и додати на исто место гдје је била и стара матица, стиснувши кавешчић између два оквира. Кавешчић с матицом умеће се тамо где има највише пчела. Ако нема старе матице у кошници, да би матици, коју додјемо, дали мирис оне кошнице, намазаћемо кавез медом из те кошнице. Има пчелара, који матицу и не затварају, него је намажу медом из те кошнице и одмах пусте међу пчеле. Неки опет замоче матицу у воду пре него што је пусте међу пчеле и тврде, да мокра матица бива свагда радо примљена, пчеле је не нападају, као што не нападају ни мокре пчеле, када их кроз лето пустимо ма и у туђу кошницу. Пчеле не само што их не нападају, него као страдалницама изилазе на сусрет, по свој прилици за то, што у води изгубе нешто од својега мириса, и за то, што мокре пчеле и матице спорије миле.

Када већ мењамо матицу, требамо пазити, да додамо

кошници добру матицу, која ће јој заиста бити од помоћи. Најбоље су оне матице, које се излегу у јаким кошницама и које отхрани јако друштво, а још боље су оне, које се излегу и отхране у јаким кошницама, када је живот пчелињи на врхунцу своје снаге, а то је у време ројидбе. Зато сваки пчелар у то доба пека се побрине за залишне матице, које ће док му не буду требале чувати у малим ројчадма. Истина пчеле ће из доданих јаја и млада легла извести себи матицу и у месецу септембру, али те се не могу мерити са матицама, које су се излегле у време ројидбе. Па кад знамо, да су најбоље матице, које однегују најјача друштва, то не ћемо пуштати слаба друштва да изводе себи матицу из доданих јаја и да је сама исхране, него ћемо пустити јака друштва да изведу и однегују матице, па када матичњаке затворе поделићемо их слабијима кошницама.

Да пчелар има залишних матица у време ројидбе када највише матица пропадне, може по више неоплођених матица — сваку у засебном кавешчићу — држати у једној кошници. Кошницу којој додајемо на исхрањивање те матице, морамо у почетку добро прихрањивати и не сме имати своју оплођену матицу. Да како да се неоплођене матице не смеју дуго држати затворене, јер би их могла прећи упала, па не би пигдани излетеле на спаривање, остале би неоплођене, те би легле саме трутове. Када се држи да упала у матице траје око 6 недеља, то би се неоплођене матице смеле држати затворене око месец дана. Разуме се, да морамо не само прихрањивати, него и зрелим леглом појачавати кошницу, која храни многе матице. Оплођене већ матице можемо такође затворене дати на исхрањивање којој кошници која нема матице, али само за краће време, јер затвор за дуже времена може да шкоди плодовитости матице. Оплођену матицу не треба држати затворену више од недеље дана, па и то може да буде много када је паша бујна, јер што је паша бујнија, то и пчеле продукују више млеча, који јако утиче на јајињаке матичине.

Са мењањем матица не треба увек брзати. Са чис-

цем и трутовњачом не треба чекати, јер што се дуже чека, све је горе. Са лудом матицом, а то је она која леже по више јаја у ћелицу, треба причекати за који дан, јер та неправилност може имати својега узрока, који када се уклони, матица почне опет лећи правилно. Ако се матица изгубила на спаривању, те се пчеле узнемире, треба им одмах додати у кавешчићу матицу, јер иначе хоће рој да остави кошницу.

Безматку и кошници, у којој је трутовњача или иначе рђава матица, лакше је додати матицу, него кошници у којој су се појавиле назовиматице. Такој кошници ћемо помоћи, ако је уклонимо са њена места, а на њено место метнемо какво ројче са добром матицом, па пустимо да се пчеле из оне рђаве кошнице враћају на своје старо место у ројче. Што остане пчела и трутова у рђавој кошници где су назовиматице, треба потући.

Некој кошници можемо помоћи и неоплођеном матицом, а нека прима само оплођену матицу. Да не бих што се тога тиче морао понављавати оно што је о томе писао г. Ј. Живановић стр. 248—249. своје књиге „Српски Пчелар“, молим пошт. читаоце да тамо то прочитају.

Лакшем хватању и додавању матица нека послужи још и ова зрнца:

1.) Матице се додају под заклопцем, у кавешчићу и у вешт. матичњаку. О вештач. матичњацима било је а и биће говора у другим чланцима у овоме листу. Матица се може каткад додати а да се и не затвара, но то је доста несигурно, па зато се почетнику тај начин додавања не сме препоручити.

2.) Будући пчеле, много радије приме нову матицу, када је паша добра него када је мршава, зато када додајемо матицу, треба пчеле добро прихрањивати, јер су сите пчеле много мирољубивије и питомије, него гладне — баш као људи.

3.) Пчеле радије примају матицу исте расе, него туђе.

4.) Ако има легла у кошници, којој додајемо матицу, треба пазити да легло не изгњечимо, јер тиме се пчеле раздраже, па хоће да нападну матицу.

5) Ако хоћемо да за кратко време држимо матицу у кавезу ван кошнице, треба с њоме затворити и неколико њених пчела, јер матица сама брзо малакше и угине.

6.) Неки пчелари када мењају матице, убијају стару и оставе је у кошници, а када пчеле својим немиром покажу, да су осетиле, да немају матице, пуштају нову матицу у кошницу.

7.) Ако много пчела кавез покрива и мирно се држе, можеш матицу пустити. А ако нема ни једне пчеле на кавезу, сумњиво је пуштати матицу, јер ће је пчеле напасти. То је обично знак, да кошница има своју матицу.

8.) Нову матицу треба додати на онај сат, на коме смо нашли стару матицу. Још треба запамтити да пчеле радије приме матицу коју саме ослободе. Зато треба матице додавати у кавезу, коме смо врата залепили воском или тестом од меда и шећера, или у вештач. матичњику.

Можда висам све рекао што би требало о овој ствари рећи, но држим да ће почетнику ово доста олакшати посао, када му буде ваљало тражити и додовати матице.

Ђ. Коларовић.

Још једно старо упутство за пчеларе.

Професор и многозаслужни српски пчелар г. Јован Живановић споменуо је у својој књизи „Српски Пчелар“ кратко упутство за пчеларе у војничкој крајини, штампано 1808. године. То је била до године 1900. најстарија пчеларска књижица, за коју се знало и која је ширена међу српским народом. Године 1900. забележио је г. Живановић у листу „Српском Пчелару“ два календара са пчеларским упутима. Један је од године 1807., а други од 1792. Сада имамо да забележимо једно још старије, врло кратко, пчеларско упутство, које је такође ширено међу нашим народом.

Преврћући старе списе у ошћинској архиви трговишта Пакрац, нашао сам једно старо пчеларско упутство, које је издано 12. маја 1789. године у Сомбору, те је према томе најстарије пчеларско упутство, за које се код нас зна. Штампано је на два цела арка, који су слеђени један уз други. На првој страни, на почетку, има натпис „Pridraga Domovina“! Одмах испод натписа је број 23323, а иза тога долази садржај. На концу садржаја долази горњи датум, а испод датума потпис „Pridrage Domovine Priponizan Sluxbenik Josip Tholdy Kameralni Inspektor.“

Упутство је штампано латиницом, старим правописом. На последњој страни написано је немачки „für Prikorakra“, из чега се види, да је било намењено селу Прекопакри, које се налази у непосредној близини Пакраца, а и спадало је политичкој општини пакрачкој. Да је ово упутство доста ширено међу народ, види се по броју, који је на почетку упутства означен 23323 и држим да је то број распачаног примерка, који за цело не ће бити последњи.

Упутство можемо поделити у три дела: 1. на увод, 2. на упутство о умножавању пчела и кошница и 3. на закључак, у ком се набраја, о којима ће се темама после овога писати.

Из увода се види, да је пчеларство око године 1789. било јако опало због знатног насељавања и проравања поља, због чега се смањила паша па онда због честих потопа и непогодног времена, али највише због неразумног тимарења. Даље се у уводу каже, да кад су се извањске прилике промениле толико, да се мора променити и начин тимарења и радом надокнадити оно, што је ускратила природа. Због овако запуштенога и неприроднога тимарења постаје оно сваки дан горе, те они, који су имали 50—60 кошница, немају сад него 4—5. Због тако лошег стања добива се у Угарској само толико меда и воска, колико је потребно за лекарнице. Нико не може ни помислити, да би у таким приликама могао што и у друге земље продати, а пре су се добивале многе хиљаде.

Пчелар, којем је од 50—60 кошница само неколико остало, мора 5—6 година чекати, док их опет на први број подигне, а пошто се опазило, да је обично седма година неплодна, те пчеле опет пропадну, то би се морали непрестано бринути, да само пчеле умножавамо, а о користи се ни помислити не би могло.

Да се препречи пропадање пчела, не смемо их ројити за време потопа и зле године и не смемо их давити. За време потопа опажено је, да од 50—60 кошница остане 5—6. Када би смо те кошнице прегледали опазили би смо, да су пуне пчела, да се нису ројиле и да имају доста меда за храну и на злом времену. Даље се вели, да се пчеле не даве у тренчинској, турској, арвенској и липтовској жупанији.

Рекао сам, да је у другом делу упута о умножавању пчела изложена у 13 тачака, па будући да скоро све тачке и данас вреде, држим да је добро, да их овде од речи до речи изнесем, да се види, како се пре 116 година мислило о умножавању пчела.

1. „Без сваке је сумње, да матица није у кошници само зато, да заповеда, како се опћенито мислило, него да по нарави и дужности својој леже јаја за умножавање пчела од пролећа па све до јесени. Због тога свака млада матица излеће око подне, три дана узастопце, напоље, да се оплоди. Када се матица враћа у трнку, може да заблуди и да је убију друге пчеле, ако трнке стоје једна уз другу. Да ову штету преупречимо, нека се трнке не међу за време ројења у два, три реда један иза другог, а нити у један ред прегусто.

2. Где доста прилике има, није добро много трнки метати на једно место, него је боље за време ројења разделити их на две, три стране. Многе, осим што изгубе матице, могу пустити у исто време више ројева, који се ухвате скупа. Ако се различни ројеви смешају, онда не трпи први другог, други, трећи и четврти првога, него један на другог наваљује тако дуго, док од три велика роја не остане ни један или само један рој.

3. Трнку, у којој мало пчела има, не ваља никада пустити, да се роји. Будући да то није било, нити је

могло бити познато мојим земљанима због незгодних трнки, треба знати ово: Из оне трнке, која би се хтела ројити, треба подрезати ¹излежај *безиослених* пчела, (*Druhnenbrut) и *матичина гнезда* (Weiselwige). Исто се тако уради и други пут, ако би се хтела ројити.

4. Ако се не би могли наћи или докучити сви матичњаци, нека се онда на дан ројења изрежу сви матичњаци и све трутовско легло. У вече, пре него се рој метне на своје место, треба прострети што на земљу и онда на то или на чисту земљу извалити рој, а стару кошницу метнути близу роја и пчела ће ући у њу. Ако би се та кошница и по други пут ројила, треба урадити исто тако као и први пут. На тај начин бар ће та кошница имати пчела и бити спасена.

5. Трнке, које су се ројиле, треба сваки дан прегледати пре, него су се ројеви метнули на своје место. Ако би у *матичиној* трнки остало мало пчела, треба онда рој, на горе речени начин, повратити маторци, да може боље радити с много пчела.

6. Јако је потребно прегледати и оне кошнице, које су други и трећи рој пуштале и њима ројеве повратити на споменути начин, јер се бојим, да малокад остане у кошници доста пчела, због чега оне обично угину, јер мало пчела не могу себи приправити хране за целу зиму.

7. Трнку, која би се хтела касно ројити, не ваља пустити да се роји, ако хоћемо, да рој не погине заједно с маторком, што често бива на ружном као на лепом времену. Ако се ројење ве би могло препречити, мора се повратити рој натраг.

8. Ако бисмо ма због којег узрока морали препречити, да рој не излети, онда се морају све пчеле, ако је само времена и има толико паше, да себи могу приправити за зиму храну, истерати из старе и стрести у празну кошницу, одакле се заиста не ће ројити. Овако

¹ Речи развученим словима оставио сам онако, како их је писац забележио, да се види, како назива трутове, трутовско легло, матичњак и маторку.

* *Осе*, обичајемо говорити. И у календару од год. 1807. код радња у априлу има забележено „на осину ваља навити“, само не знам, имаду ли оба-две речи исто значење.

испражњену трнку заједно с воском, метни на другу добру трнку, да се излегу у њој остављена јаја, која би иначе с великом штетом процала. Исту трнку можеш у јесен опет доље скинути, нађене пчеле истерати и тако добити двоструку корист а да се пчеле не подаве.

9. Мали ројићи не смеју се оставити сами за се, него морају два три *сложиши*, да из њих буде јака трнка, за коју можеш бити уверен, да ће до пролећа остати жива, док би од трнке с мало пчела, макар их и 50 имао, слабу корист добио, јер и код добрих година тешко живу.

10. Мале ројиће, који излете последњи, не треба метати у посебне трнке, него с њима појачати слабице и оне трнке, које немају матице (о којима још до сада није било познато ништа). Ако коме не би ишао посао од руке, нека га се не окани одмах, као што то чине наши домороци. Нека добро гледа, је ли радио по мојим упутима, пак ће се уверити, да је кривица до њега а не до мене тим више, што је ово већ толико пута рађено, а и данас се ради с великом коришћу у другим земљама.

11. Ако би се два, три слаба роја морала *сјединити* у једну трнку, не сме се то чинити без сваке разлике, не гледајући, јесу ли то први или други ројићи. Први ројеви морају се с првима, други с другима, а трећи с трећима спојити и онда накадити. Нека се од једнога матица остави, а од других похвата и тако без матице два сата стоје и онда сложе уједио. Овим се начином препречи, да се пчеле по навади потуку међу собом.

12. Ако се старој трнци, која је без матице, или роју дода други слаби рој, који има матицу, али мало меда, потребно је пре извадити ону неваљалу и јалову матицу (ако се која налази) из оне трнке, за коју се мислио, да је без матице и истом онда спојити последица два сата с њом онај мали рој с матицом. Ако на ово не назиш, него та јалова матица остане у кошници, биће удављена свака матица, коју у ту кошницу додаш.

13. Пази да оне трнке, које мало пчела имају, а без

меда су, те се не надаш, да би могле дочекати пролећа, не подавиш редом по обичају наших домородаца. него мораш настојати, да њихове матице додаш другим трнкама, које немају матице, а имају доста меда.

Пчеле пак треба спојити с оним трнкама, које имају доста меда, а мало пчела. Ако се на ово све буде пазило уверен сам, да одселе не ће пропасти толике трнке, нити ће од 50 само их 5 остати.

После ових 13 гачака обећава Толди, да ће чим прије издати упуте, како се може препречити ројење, истерати пчеле из трнки, испражњена трнка поставити на другу, ухватити матица, познати трнка без матице, помоћи њој и другим трнкама, које имају много меда, а мало пчела, оним пчелама, које су одређене за дављење.

Пакрап.

С. Вуксан.

П а б и р ц и .

— Јанша о спаривању и оплођавању матице пише овако : Млада матица не носи јаја, док се не оплоди. Оплођење пак бива само у ваздуху. Млада се матица не ће оплодити за вријеме ројења него тек трећи, четврти дан послје ројења, ако је вријеме и паша угодна. Ако је рђаво вријеме и мршава паша, онда ће се тек послје 14. и више дана оплодити. Исто бива и у материци кад је већ првенац изишао. Млада матица, која је сад изашла из матичњака, излетјеће на оплођење послје 5. или 6. дана, ако јој то вријеме допusti. Оплођење стоји до излета, а излет до времена и паше.

Кад је лијеп дан нека пчелар стане са стране код кошнице од 9 сахата ујутру до три или четири сата послје подне и нека гледа на лето. Матица ће изићи из кошнице великом четом пчела и трутова праћена; неколико ће се пута у лету обазрети да упамти своју

кошницу, да је при повратку узмогне погодити; и напошљетку се винути горе у ваздух. Они ће за њеки часак око кошнице обдијетати, и њу ће посматрати, па ће се по мало све више и више у ваздух дивати. Пчелар не треба да је изгуби из вида, те ће видјети како трутови с брзином на њу ударају, што ће по свој прилици бити оплођење. Послије неколико минута вратиће се матица опет натраг у кошницу. Гдје је само једна кошница, моћи ће се посматрати врло лако. Ако оплођење није извршено, то ће матица истога дана или који други дан каткад по више пути напоље излетјети.

Кад се матица врати са оплођења прије него што улети у кошницу, летјеће око ње за који часак. Овдје треба пазити на ове знаке:

1. Ако је стражњи шпицасти дио тијела, гдје жаока стоји отворен или из њега виси њешто бијело као танак кончић, који изгледа као да је оштећен и искрзан, то је оплођење извршено као што гребла.

2. Ко није то искусио, тај ће познати, да је матица оплођена њз правога излијетања и долијетања пчелињега и по ношењу рђе за прихрањивање ујева.

3. Што су пчеле пакосније и што почињу пакосније бивати, кад се човјек приближава кошници или кад је хоћу да отвори, раздраженије је су на уједање него иначе што су, а то чине од бриге како ће сахранити матицу и легло.

4. Што су пчеле густо покрили легло, да га грију.

5. Што зачушавају и заљепљују цукотине и рупице на кошници, да би јача топлина била у њој.

6. Ако има ујева и јаја. Ово се може видјети кад се косо, са стране гледа удубину ћелица.

7. Истјеривање трутова из маторке такође је знак, да је матица оплођена. Сада нијесу трутови потребни. Они забадава троше мед, а ништа не унашају. Зато их почну пчеле гонити, сатјеривати у будаке од кошнице, гристи и напошљетку убијати.

Пчелар треба то да зна, јер отуда ће имати користи, кад треба случајно којој кошници да дода матицу, а онда ће додати матицу каква је и прије била. Ако је била оплођена матица, онда пчеле траже оплођену матицу, а тако исто и у истом противном случају. Тако је исто и што се пчела тиче. Пчеле, које су имале еднаке матице, лако ће се спојити. Напротив пак пчеле, из

кошница, које имају неједнаке матице (т. ј. једна кошница кад има оплођену, а друга неоплођену) нападаће једне на друге и покоиће се.

-- Основана је одлуком кр. оудбеног стола Беловарског потврђена српска земљорадничка задруга у Грубишном пољу.

△ Зашто младе пчеле свршавају послове у кошници, а старе ван кошнице? Један пчеларски писац хоће, да младе пчеле зато не иду за недељу, две дана ван кошнице, што су им велике очи тако густо покривене длакама, да пису кадре готово ништа видети. Тек када им се очи очисте од тих длака, почињу и оне излетати. Хоће ли то бити узрок?

△ Да пчеле лакше поднесу шећер, којим их прихрањујемо, треба приликом кухања шећера на сваких 20 кгр. шећера метнути 1 кгр. лимунове, винске или сирћетне киселине. Тако постане тршчани (бели) шећер сличан меду т. ј. претвори се у воћњи шећер. Киселине за време кухања нестане, а шећер буде још слађи и не ће да се кристалише. „Инвертовани шећер“, који разне фабрике продају, није ништа друго, него на тај начин зготовљени тршчани шећер.

△ Колико сперматозојда стаје у матичну семењачу? По Лајкарту стане у семењачу 25—30 милијона сперматозојда. Но да се узме, да их стаје 28 милијона, па када се зна да је један сперматозојд дуг $\frac{1}{4}$ mm, то када би се сви сперматозојди наставили у дужину изнели би на 7 километара. А ако стоји, као што новија испитивања тврде, да у семењачи има на 200,000.000 сперматозојда, тада би поређани у дужину изнели 50 километара. Боље је и веровати, него мерити.

△ Лек против жаоке. Онима који јако пате када их убоде пчела, па дебију и тешко дисање. препоручује Др. Бриних, да треба рану намазати једном тинктуром док место не поцрни а уз то јести доста меда.

△ Лек против реуматизма у живцима. Др. Бриних каже да се је један пчелар опростио од те несносне болести, што је пустио да га 6 пута убоде 6—10 пчела у место где је осећао најјаче болове.

△ Како ћемо познати да се је млада матица у плетари оплодила. Када пчеле почну вредно долетати с гађицама, знак је да је млада матица оплођена и да је почела лећи.

△ **Мање рупе на кантама за мед** можемо затворити, ако прилепимо беланцетом на рупу једноструко или двоструко парче станијола. (Станијол је оно сребро у које је увијена чоколада, сапун и т. д.)

△ **Тежина роја.** У кгр. стаје 10.000 обичних пчела, које се нису изројиле. Пчела пак које су као рој изишле из кошнице стаје у 1 кгр. само око 7500, јер су пуне меда. Рој од 3 кгр. има 22500 пчела, које у својим желуцима носе 900 грама дакле 1 кгр. меда.

К њ и ж е в н о с т .

— *Пољопривредни календар за просту 1906. годину издање* српскот пољопривредног друштва уредио Милан Т. Грковић. Година XIV. Београд. Штампано у државној штампарији краљевине Србије 1904. Препоручујемо нашим економима овај календар, у којима ће наћи лијепих и поучних чланака из пољске привреде.

О Г Л А С

Ко има на продају меда, нека се обрати на уредништво „Српскога Пчелара“ и нека каже какве је врсте мед и по што га даје.

За све што се тиче администрације од 1. јануара 1903. треба се обраћати на „Српску пчеларску задругу у Руми“. Рукописе, књиге и листове у замену и друго што се тиче уредништва, треба шилати на: Уредништво „СРПСКОГА ПЧЕЛАРА“ у Карловце.

Власник и издавалац Српска Пчеларска задруга у Руми.

Штампа Српске Манастирске Штампарије 1905. — 7.